
Václav Havel jako vysokoškolský učitel – na Fakultě sociálních věd

---

Václav Havel jako vysokoškolský učitel – na Fakultě sociálních věd

22. 12. 2011; autor: PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D., Institut mezinárodních studií FSV UK; rubrika: i-Forum informuje

18. prosince 2011 se Václav Havel s námi potichu rozloučil. Na jeho další cestě jej tak budou provázet již jen vzpomínky nás pozůstalých. Někteří vyučující a absolventi naší fakulty si připomenou Václava Havla i v poněkud nezvyklé roli „vysokoškolského učitele“, i když sám Havel by se podobnému označení určitě bránil jako čemusi příliš nadnesenému...

Před více než deseti lety, v akademickém roce 1999/2000, se skutečně v aule fakulty v Hollaru pravidelně konaly doktorandské semináře, jejichž stálým hostem a vyučujícím v jedné osobě byl – prezident České republiky! Nejednalo se přitom o masovou záležitost: na prezidentský seminář pod poněkud suchým názvem Aktéři československé a české zahraniční politiky I. se mohli zapsat pouze doktorandi Institutu mezinárodních studií (výjimečně i jiných institutů), kteří pracovali na nějakém zahraničně-politickém tématu. Průměrně se jich účastnilo 25 zapsaných studentek a studentů. Na podobě a tématu semináře se setkaly představy prezidenta a fakulty poměrně snadno. Václav Havel a jeho spolupracovníci měli dojem, že zejména do soukromého programu prezidenta je zapotřebí zabudovat i takové prvky, které umožní pravidelný a pokud možno neformální komunikaci s nejmladší akademickou generací – a to pokud možno ve strukturované podobě a nad tématy, která nejsou určována každodenní agendou, zejména vnitropolitickou. Zahraniční politika a role Václava Havla v ní se tak nabízela jako dostatečně aktuální a přitom zastřešující téma, kde se otevíral i prostor pro první historickou retrospektivu. Vždyť první tři semináře s prezidentem se konaly v říjnu 1999, tedy krátce před 10. výročí listopadové revoluce.

Ze strany fakulty tyto semináře připravovali – konalo se jich celkem osm – prof. Jiří Pešek a a autor tohoto příspěvku, který v té době současně působil jako externí konzultant zahraničně-politického odboru prezidentské kanceláře. Formální podoba seminářů byla poměrně prostá: v den jejich konání jsem vždy v 13.00 přišel k panu prezidentovi na tzv. přípravu. Během ní si Václav Havel utřídil své vzpomínky na jednotlivé události, jednání, věcné problémy atd., související s „tématem dne“ (viz níže), případně si napsal kratičkou poznámku na malý lístek papíru. Pak jsme nasedli do auta a jeli z Hradu do Hollaru, pokud možno bez modrého majáčku. Ten totiž pan prezident v případě svého soukromého programu užíval jen nerad – využili jsme jej jenom jednou, kdy se předchozí program značně protáhl a nechtěli jsme studenty v Hollaru nechat dlouho čekat. Krátce před 14.00 Václav Havel vystupoval z auta před vchodem na fakultu, kde jej zpravidla vítali pan děkan Mlčoch a profesor Pešek. Asistentka děkana paní Hanka Krsová, u okna pohotově bdící, následně připravila pro našeho „hostujícího profesora“ čerstvou kávu. Ochranka přitom bděla nad bezpečností všech zúčastněných – a nutno říci, že velmi diskrétně. V první části semináře Václav Havel 45-60 minut přednášel, přesněji řečeno živě vzpomínal. Pak zbyval prostor pro diskusi, která se někdy – podle možností a nálady – trochu protáhla. Dotazy doktorandů byly oproti mému očekávání spíše „beránčí“, zjišťovací a doplňovací, většinou umožňovaly oživit další asociace a vzpomínky. Kritiky si Václav Havel zkrátka moc neužil, byť ji očekával a těšil se na ni. A tak poněkud kritický osten měly jenom dotazy a poznámky studenta Dana Kaisera, dnešního komentátora Lidových novin. Toho si pan prezident zapamatoval hned jménem. A ukázalo se, že slušná a inteligentní kritika se v případě Václava Havla vyplácí – s Havlovou podporou (a s umožněním přístupu k unikátním materiálům) napsal Kaiser o Havlovi zajímavou knihu – první víceméně vyvážený životopis posledního české a prvního českého prezidenta.

A o čem semináře konkrétně byly? V podstatě se podařilo probrat hlavně „trasy“ a témata naší tehdejší zahraniční politiky, samozřejmě v jedinečné perspektivě přednášejícího. Vznikl tak celek poměrně homogenní, i když se některé plánované semináře kvůli onemocnění či jinému programu prezidenta nemohly konat:

7. října 1999: Zahraniční politika a odpovědnost za svět

14. října 1999: Zahraničně-politické úvahy v prostředí československého disentu před rokem 1989

21. října 1999: *Polistopadové „otevírání oken“ do Evropy a demokratického světa*

25. listopadu 1999: *Mezinárodní souvislosti listopadových událostí* (k chronologickému přehození témat došlo na přání studentů, abychom se v časovém okruhu 10. výročí věnovali „sametové revoluci“ v užším slova smyslu)

2. prosince 1999: *Československo, ČR a Německo*

25. února 2000: Česká republika a evropský integrační proces (širše formulované téma se tehdy koncentrovalo především na diskuse o prezidentově štrasburském projevu před Evropským parlamentem, který vzbudil velký ohlas)

3. března 2000: *Česká republika a Slovensko* (velká část přednášky ovšem byla věnována vzpomínkám na okolnosti rozdělení československé federace)

30. března 2000: *Česká republika a její cesta do NATO*

Bohužel se již nemohly uskutečnit semináře k některým dalším ohlášeným tématům, např. k česko-americkým a česko-ruským vztahům, k české zahraniční politice v postjugoslávském prostoru a či k otázkám globalizace. I tak mají zaznamenané přednášky a diskuse poměrně velký rozsah cca 200 normostran. Fakulta samozřejmě usilovala o jejich knižní vydání, Václav Havel však trval na tom, že texty sám autorizuje, respektive jazykově sám upraví či „dopíše“ do konzistentnějšího celku. Až bude více času. A tak dnes, na prahu mezi Havlovou časností a věčností, si můžeme připomenout charakteristický závěr jeho poslední přednášky:

„Na závěr tohoto dvousemestrového cyklu [...] si Vás dovolím pozvat do hospody, kde bude méně oficiální prostředí, než zde na akademické půdě, k takové nějaké závěrečné teče za tímto mým prvním životním akademickým vystupováním, dá-li se to tak nazvat.“

Z té hospody nakonec bohužel sešlo. I tak Václavu Havlovi ze srdce děkujeme – nejen za jeho zajímavou výuku na naší fakultě. Requiescat in pace !

Text přebíráme se souhlasem FSV UK.